नाथा । न वेत्ति यो मन्दरयांच मन्थुर्भुंष्टं व्यवस्थेत् कलु पीनदेम । तत्रानिकर्त्तेप्रभवं विकारं ब्रूयात् प्रतिश्रावसमानलिङ्गम्" । आमपीनवलक्षणं यथा "शिरोगुरुत्वनद्धचिनांसाश्वासकासकः । आमः क्षीयति आभीक्ष्णमामपीनसलक्षणम्" । पक्वपीनसलक्षणं यथा "आमलिङ्गान्वितः श्लेष्मा घनः श्लेष्मु निमज्जति । स्वरवर्णविशुद्धिश्च पक्वपीनसलक्षणम्" । २कर्कर्यां स्त्री राजनि० गौरा० ङीष् । [पक्वावां नवि अमरः ।

पीनोधी स्त्री पीनमुधोऽस्याः ङीष् अनङ्गलादेशः । पीवरो

पीपर् वाच्याया भ्वा०चु०पर०सेट् । पीपरति निचखनुः ।

पीपरि पु०अपि+पृ-इन् अङ्गोपः दीर्घः । मुखमूले राजनि०

पीय प्रीणने चौ०पर० सक० सेट् । पीयति अपीयीत् पिपीय । अयं हिंसायां निरु० ४ २५

पीयलु त्रि० पीय-हिंसायां बा० कलु । हिंसायीले यत्नौ उ० ८ २ १५ [२रवौ ४चूके च मेदि० ।

पीरु पु० पा-पाने कु नि० । १घाते २काके च उज्ज्वल० ।

पीयूषा स्त्री वृक्षभेदे ततः चतुरर्थ्यां काशा० टच । पीयूषिच तत्संबन्धदेशादौ त्रि० । तस्याः विकारः ताला० अण् । पैयूष तद्विकारे त्रि० । एतत्परस्य वनस्य अत्वं पीयूषावणम् ।

पीयूष न०पीव-अमन् । देवानां पेयभेदे १अमृते । नदप्रसूतायाः गोः आद्यप्रसवे २दुग्धे च अमरः । तत्रपेयूषमपि

पीयूषमहस् पु०पीयूषमिव आह्लादकं महो यस्य । सुधाकरे १चन्द्रे चन्द्रप्रभा० २कर्पूरे च । पीयूषरुचिप्रभृतयोऽप्यत्र ।

पीयूषवर्ष पु० पीयूषं वर्षति वृष्टारा वृष-अण् उप०स० । १चन्द्रे २कर्पूरे ३चन्द्रालोकालङ्कारप्रन्थकारे विद्वन्नेदे च

पील रोधे भ्वा०पर०अक०सेट् । पीलति अपीलीत् पिपील ।

पीलक त्रि०पील-ण्वुल् । १रोधके २पिपीलिकायां हेमच० ।

पीला स्त्री पीलनाम्न्यां स्त्रियाम् तस्या अपत्यं "पीलाया वा" पा०अण् पक्षे "द्व्यचः" इति ठक् । पैलपैलेय तदपत्ये पुंस्त्री० ।

पीलु पु० पील-उ । १परमाणौ पीलुपाकः इति वैशेषिकादयः । पीलुपाकप्रकारः कणादकृतोपस्कारवृत्तौ ७ ६ सूत्रे दर्शितः औलुक्यशब्दे सर्वदर्शनसंग्रहोक्तं १५८७ पृ० दर्शितम् । २गजे ३अस्थिखण्डे ४तालकाण्डे ५कुसुमे च मेदि० ६शरे ७क्षमौ धरणिः । कोङ्कणदेशख्याते ८गुडफलवृक्षे राजनि० । तस्य गुणाश्च राजनि० उक्ता यथा "पीलुः श्लेष्म वायुगुल्मनाशनः पित्तदो मतः । यत् स्वादु तिक्तं तद्रोष्णं त्रिदोषहरणं फलम्" तस्य फलमप्य तस्य गुण । एतत्फले न० ।

पीलुक पु० पीलुरिव कायति कै-क । कृमिभेदे हेमच० स च त्रीन्द्रियः "कृमिपीलुकलूताद्याः क्षुद्रिमिचतुरिन्द्रियाः" हेमच० ।

पीलुकुष्ठ न० पीलूनां पाकः पीलादि० कुष्ठ । पीलुपाके तत्रोदम् उत्पन्नम् । पैलुकुष्ठ तत्सम्बन्धिनि त्रि० ।

पीलुनी स्त्री पील-उन गौरा० ङीष् । मूर्वायाम् रत्नमा० ।

पीलुपत्र पु० पीलुवत् कृमिकलितं पत्रं यस्य । मोरटालतायां राजनि० ।

पीलुपर्णी स्त्री पीलुकलितानि पर्णान्यस्याः ङीष् । १मूर्वायाम् २विम्बिकायाम् ३ओषधिभेदे च मेदि० ।

पीलुमूल न०६त० । १पीलोर्मूले २यतमूल्यां स्त्री रत्नमाला ३शालपर्ण्यां भावप्र० ४तरुण्यां गवि च संक्षिप्तसारः । ५अन्नगन्धायां ६यतावर्य्यां च स्त्री टाप् राजनि० । तत्र दीयते ऋ०टाऽण् । पैलुमूल । तत्र देये । "तेनैकदिक्" पा० अधिकारे तस्मिः । पीलुमूलतस् पीलुमूलैकदिशि अव्य० ।

पीलुवह त्रि०पीलुं वहति वह-अच् पीलादीनां पर्युदासात् "इको वहे" पा० न दीर्घः । पीलुवाहिनि जलादौ ।

पील्वादि पु०पाके कृष्णपत्यवनिमित्ते शब्दगणे स च पा० ग०सू०उक्तो यथा "पीलु कर्कन्धू शमी करीर कुवल बदर अत्रत्य खदिर" ।

पीव स्थौल्ये भ्वा०पर०अक०सेट् । पीवति अपीवीत् पिपीव ।

पीवन् त्रि० पीव-कनिण् सम्प्र०दीर्घः । १स्थूले अमरः । २बलवति त्रि० ३वायौ पु० संक्षिप्तसारः ।

पीवर त्रि०पीव-अरच् सम्प्र० दीर्घः । १स्थूरे उपचितावयवयुक्ते (मोटा) अमरः स्त्रियां ङीष् । तामसमन्वन्तरे २सप्तर्षिभेदे पु० मार्क०पु० ७४अ० । [इत्यादि ।

पीवस् त्रि० पीव-स्थौल्ये असुन् । स्थूले । पीवान् पीवांसौ

पीवा स्त्री पी-पाने बा० व । जले संक्षिप्तसारः ।

पीवोपवसन त्रि० पीवसः उपवसनं समीपस्थितिरस्य पृषो० सलोपः । स्वच्छे यजु० २१ ४१ वेददीपः ।

पुंयोग पु० ६त० । पुरुषयोगे "लक्ष्मीः पुंयोगमाशंसुः" ।

पुंराशि पु० कर्म० । विषमे राशौ मेषमिथुनसिंहादौ ।

पुंलिङ्ग न० ६त० । १पुरुषचिह्ने शिश्ने । पुंस इव लिङ्गमस्य । २पुंस्त्वबोधके शब्दभेदे पु० ।

पुंवत् अव्य०पुंसइव वति । पुंसा तुल्ये । तस्य भाव । पुंवद्भाव पुंलिङ्गस्य शब्दस्येव भावे पुंसइव रूपे ।